

OLAV

Intervju med Nils E. Bloch-Hoell, s. 1

Økumen av fag og overbevisning

Prisbelønnet film, s. 6

Therese – et budskap om
kjærlighet

Det skjedde før jul, s. 8

Tre nye norske prester vigslet

Gunnel Vallquist, s. 11

Julien Green og verdens lys

Else-Britt Nilsen, s. 14

Katolsk-lutherske tilnærmelser

Spennende Mariaholmdager, s. 16

Kirken i dag – og i morgen

ST. OLAV

Enhet og mangfold

En enkel og grei overskrift. Og greie ord så lenge man tar dem hver for seg. Men straks man lenker dem sammen med det lille bindeordet og, blir det lett en høyst komplisert affære ut av det – ikke minst i kirkelig sammenheng.

De innen-kirkelige forhold, det vil si de katolske, springer vi raskt over denne gang, men minner allikevel i forbifarten om at de tider er forbi da katolsk enhet stort sett – og noe forenklet – også innebar katolsk enighet i stort og smått, i trossetninger som i meninger. Og da mangfold nærmest betød at det var mange i folden av enige. Den som har lest seg gjennom St. Olavs spalter i de senere år, vil vite at det ikke alltid finnes bare én katolsk mening om saken, men flere, og at høyst meningsberettigede kan ha høyst forskjellig mening.

Nok om det, for det var egentlig det mellom-kirkelige som, i pakt med årstiden, lå oss på hjertet: Bønneuken for kristen enhet ligger rett bak oss. I en uke har vi kristne vært gjester hos hverandre. Statskirkefolk og katolikker, metodister og baptister har gått ut og inn av hverandres Gudshus, eller har møttes hos felles kjente, som pinsevennene og katolikkene i Sentralkirken for noen dager siden. Vi har bedt sammen, lyttet til Guds ord sammen og opplevd enheten og utfordringen ved å be Herrens bønn og si trosbekjennelsen sammen.

Mangfoldet har vi kanskje merket mindre til i disse dager. Men det merker vi desto sterkere når vi beveger oss inn på teologiens enemarker, selv om de vanntette skott mellom konfesjonene er færre og mindre tette enn før. Mangfoldet møter oss også når vi – utenom bønneuken og av ulike årsaker – deltar i «de andres» liturgi. St. Olavs spalter har tidligere gitt uttrykk for at Bønneuken kan trenge fornyelse, og det står vi fremdeles ved. Et lite skritt på veien burde kanskje være at vi i Bønneuken virkelig er gjester hos hverandre og deltar i hverandres liturgi, og at vi ikke, som i dag, nøyer oss med en «minste-felles-multi-plum-liturgi» uten særlige variasjoner.

Enheten har vi allerede, det gjelder bare å oppdage den, sier professor Nils E. Bloch-Hoell i et intervju i dette nummer av St. Olav. Kanskje går veien til gjenoppdagelsen blant annet via ydmyk erkjennelse av mangfoldet og av hva «de andre» har å gi?

ØKUMEN AV FAG OG OVERBEVISNING

Nils E. Bloch-Hoell intervjuet av Unni K. Joynt

1

Professor *Nils E. Bloch-Hoells* bok «Katolske kristne og vi andre», som utkom i fjor, fikk en blandet mottagelse: mange godord fra ulike protestantiske leire, mens forbeholdene til dels var ganske sterke fra katolsk side (St. Olav nr. 6 og nr. 8-1986). Det hele spriker såpass at man blir nysgjerrig både på boken og mannen bak den, ikke minst det siste.

I tillegg kommer at Bloch-Hoell er den første professor i misjonsvitenskap og økumenikk her i landet, hvilket i seg selv er mer enn god nok grunn for St. Olav til å avlegge en visitt. At han sist høst gikk over i de aktive pensjonisters rekker, skjerper appetitten på en samtale ytterligere: Professoren turde ha fått med seg det meste av det som er skjedd innen den økumeniske bevegelse i løpet av den siste menneskealder.

Møtestedet er Egede-instituttet, institutt for misjonsvitenskap, som holder til i en stor, gammel leilighet med utsikt til Bislet Stadion – og med St. Olav i tidsskrifthyllen. Her har professor Bloch-Hoell hatt sin gang i en årrekke. Og gang betyr gang – som ekte apostel hører han til fotfolket. Og den skrittvis fremgang med bakkekontakt er heller intet dårlig økumenisk fremkomstmiddel.

– For å gå rett på sak med et litt enfoldig spørsmål: Hvordan blir man professor i misjonsvitenskap og økumenikk?

Et vennlig smil fra den hvithårede, rakryggede herre, og en liten tenkepause før svaret kommer i velformede setninger:

– I spørsmålet ligger det innebygget flere svar, så la oss ta professoren først. Det er en stilling man via studier etc. kvalifiserer seg til. Det var forøvrig ingen selvsagt ting at jeg skulle ende som teolog. Min far var antroposof, men aftenbønn var likevel en del av barnekammerritualer. Det første kirkebesøk jeg kan huske, skjedde da jeg var tolv år. Og

da jeg skulle velge studium, ble det altså teologi, ikke fordi ni av mine forfedre var prester, men fordi teologien ble et kall.

– Som teolog rettet jeg meg i første omgang inn mot kirkehistorien, den opptok meg meget og i mange år. Men da det så ble opprettet et profesorat i økumenikk, ble jeg anmodet om å søke. Det hører dog med til historien at jeg før ble utnevnt, ble sendt til Roma med stipendium for å kvalifisere meg mer direkte for denne – den gang nye – disiplin. I Roma, som ikke var noe tilfeldig valg, beskjefteget jeg

Offensiv kirke i 100 år

Norges frieste prekestol for evangeliet, metodistenes domkirke og romslighetens katedral er Centralkirken i Oslo blitt kalt, skriver Aftenposten i anledning av at kirken i år er 100 år. I pakt med de beste tradisjoner i en aktiv og brobyggende familie- og arbeidskirke har jubilanten klart å få pinsevenner med til en

2

meg særlig med det som med et litt høytidelig ord kalles «akkomodasjonsmetoder», og som har med det å gjøre at det kristne budskap må tilpasses den stedlige kultur, tilpasses et folks tenkemåte og dets kulturelle og sosiale sammenheng.

– Men den økumeniske interesse, det økumeniske sinnelag bak studiene?

– Jeg fristes til å si at jeg nærmest er født som økumen – hvis ikke det lyder altfor anmassende? Dypest sett har det med respekt for medmennesket å gjøre, en respekt som er en arv fra mine foreldre. At denne respekten så absolutt måtte omfatte «de andre» blant de kristne, var for meg selvsagt da jeg selv hadde funnet frem til et kristent ståsted. Den gamle romer Terents hevdet som ideal at «intet menneskelig er meg fremmed». Jeg har min lille private økumeniske oversettelse: «Intet kristent bør være meg fremmed.» At vi så kan diskutere – i gjensidig respekt – hva som er ekte kristent, det er en annen side av saken. Men det grunnleggende prinsipp i all teologisk debatt må være den gjensidige respekt som innebærer at vi ikke motarbeider hverandre, og at vi samarbeider der det er mulig.

økumenisk gudstjeneste 25. januar sammen med katolikker. Det er et gjenombrudd her i landet. (St. Olav tillater seg å minne om at det ikke er katolikkene det har stått på.) I tillegg deltok Den norske kirke, Det Norske Misjonsforbund og Frelsesarméen. Via en «tredje vei» samler Centralkirken hva Bønneuken for kristen enhet ikke makter til tross

Og åpensinnet og samarbeidsorientert økumen har Bloch-Hoell vært nær sagt i tide og utide. Blant annet banket han på i vennlig ærend hos Dominikanerne i Neubergrgaten i Oslo lenge før det var *comme il faut* for rettroende lutherske teologer å gjøre det. Det var pater Vaneufville som åpnet døren for den vitebegjærlige teolog.

– Denne fromme og kloke munk, som utmerket godt visste at jeg ikke var noen vanlig søkende eller en konvertitt in spe, forklarte katolsk tro og tenkemåte for meg på en måte som jeg fremdeles er ham uendelig takknemlig for. Gjennom ham fikk jeg lov til å se katolisismen fra innsiden.

– På den tiden da jeg først banket på i Neubergrgaten, studerte jeg ved Menighetsfakultetet, og jeg var kommet derhen at jeg ikke helt stolte på de gjengse protestantiske lærebøkers fremstilling av den katolske lære. Særlig innen dogmatikken ble katolsk tro fremstilt som noe man måtte ta kraftig avstand fra. Jeg kunne ikke riktig slå meg til tåls med bare å lese om katolsk tro og liv, jeg ville være det englanderne kaller *participant observer*. Jeg har vært «skolemester» såpass lenge at jeg vet å verdsette

for sitt navn.

– Jeg mener at økumenikken i Norge må ut av sin ghetto, sier pastor Øivind Sanden i Centralkirken. – Det felleskirkelige arbeidet har aldri blitt noen gjenomsyrende kraft i norsk kirkeliv. Andre land har lavere murer mellom kirkesamfunnene enn tilfellet er her hjemme.

«ekskursjoner i marken»! I ni år var jeg lektor ved Oslo Katedralskole, og i den tiden introduserte jeg på egenhånd konfesjonskunnskap som fag, og foreslo også at faget burde komme med i normalplanen for gymnaset slik det senere ble. Jeg mente dengang og mener fremdeles at det er uhyre viktig at det i vårt «statskirkeland» gis grundig undervisning om de andre kristne trossamfunn – og ikke bare om Islam, for å sette tingene litt på spissen. At de andre konfesjoner på sin side bør sette seg inn i den lutherske lære, sier seg selv.

– Det var litt om økumenikk-professoren, men hva med den andre halvdel, den «for misjon»? Er ikke ordet misjon noe belastet i dag?

– Misjon blir nok i dag lett oppfattet av utenforstående som utslag av kulturimperialisme. Men i utgangspunktet er ikke misjon noe belastende, men noe befriende. Det er et tilbud om evangeliet, budt frem ut fra den tankegang at det glade buskap er noe som vi, som har fått del i det, ikke har rett til å beholde for oss selv. Og dette budskap har både med kropp og sjel å gjøre, derfor har diakonien alltid vært en uunnværlig del av

Tidligere kloster som økumenisk senter

Et tidligere augustinerkloster i Nordhorn i Tyskland, nær den nederlandske grense, er i de senere år blitt et ansett og ganske enestående økumenisk senter i tysk sammenheng. Her samarbeider kristne fra seks forskjellige konfesjoner: klosteret er et sted for foredrag, samtaler og bønn.

Kirken og freden

For den som leser Kirkemøtets uttalelse «Kirken og freden» i sammenheng med premissene fra vedkommende kirkemøtekomité, vil de voldsomme reaksjonene være vanskelige å forstå, skriver rektor Inge Lønning i siste nr. av Kirke og Kultur. Uttalelsen er velavveid og ligger

godt innenfor rammen av det etiske veiledningsansvar kirkelige organer bør se det som sin plikt å bære. Forsåvidt er det større grunn til å kritisere kirkemøtet for at det ikke uttalte seg om de aktuelle lovgivningsspørsmål omkring kunstig befruktning enn for at det uttalte seg om problemkomplekset krig/fred.

3

Nils E. Bloch-Hoell er Norges første professor i misjonsvitenskap og økumenikk – her i privat audiens hos paven i 1984.

misjonen. Tro er liv – og omsorg for livet, også for nestens liv. Kjærlighetsbudet står sentralt i det kristne budskap, og det må *leves* hvis budskapet skal være troverdig. Å få liv og lære til å stemme overens er den store utfordring, både i den enkeltes liv og kirkens liv. Dessverre kan det ikke nektes at også misjonærer har begått feil ut fra misforstått iver og uforstand, og at momenter som tvang og lønn har blandet seg inn i arbeidet. Men i det store og hele har misjonen ikke vært preget av den tvang og det

profittbegjær vi forbinder med ordet kulturimperialisme.

– *Misjonens stilling i dag?*

– Her kan jeg i hvert fall på Norges vegne si at misjon har vært og fremdeles er et vesentlig anliggende for norsk luthersk kristendom. Vårt land har de fleste misjonærer i forhold til folkemengden, på katolsk side er det Irland som har rekorden. Og misjonens tid er ikke forbi. Det er oppmuntrende å se kristendommens stilling f.eks. i Afrika: Siden avkoloniseringen startet for alvor rundt 1960, har kristen-

dommen – i områdene sør for Sahara – «vokst» meget raskere enn før, og den er en vesentlig inspirasjonskilde for motstanden mot f.eks. apartheid. Denne utvikling viser at kristendommen har noe å gi og bidra med også der den ikke følges av undervisningstilbud og andre fordeler.

– Og tenk på Latin-Amerika, det kontinent med lengst status som koloniområde, men som aldri ble riktig kristnet – der var aldri nok prester eller annet «personell» til å gi folk flest den kristendoms-kunnskap som skulle til. Men i dag – tross fortsatt prestemangel – spirer her ny iver og nytt håp på kristen grunn i mange basismenigheter. Frigjøringssteologiens anliggende er i sitt vesen ekte evangelisk, den må bare vokte seg for ikke å bli infisert av politiske tenkemåter og modeller som er uforenlige med det kristne kjærlighetsbudskap.

– Trosiver og misjonsiver fritar aldri fra forpliktelsen til teoretisk gjennomtenkning av misjonens «hvordan» enten det gjelder det som vi her i Norge kaller den ytre eller den indre misjon. Dette «hvordan» er nettopp en del av mitt fagområde, av misjonsvitenskapen. Her nærmer vi oss akkomoda-

Fremgang for Human-Etisk Forbund

I fjorårets siste uke vervet Human-Etisk Forbund medlem nr. 30.000. «Medlemsøkningen er rask og stigende» kan informasjonssekretær Terje Emberland fortelle. Han mener at den sterke veksten har sammenheng med vår spesielle situasjon med statskirke. Kristendommen

4

sjonsmetoden, som jeg nevnte tidligere – og indirekte også økumenikken.

– Og i dag er det ikke utidig å være økumen i Norge?

– Nei, heldigvis ikke. De aller fleste kristne i vårt land har oppdaget at vi i Norge ikke lever alene, og at kristendom er noe langt mer enn norsk luthersk kirkebakke. Økumenikken har trengt seg på, kan man si. Viktige milepæler ute i verden som Kirkenes Verdensråds møte i Amsterdam i 1948 og ikke minst Det annet Vatikan-konsil måtte nødvendigvis få ringvirkninger også her hjemme. En slik ringvirkning var opprettelsen av den lærestol i økumenikk ved Universitetet i Oslo som jeg fikk den store glede å inneha. Et annet synlig tegn på klimaendringen er den katolsk-lutherske samtalegruppe som har kommet sammen regelmessig i åtte år nå – jeg var faktisk en av initiativtagerne. Og selv om vårt arbeid lett vil fortone seg som teologisk flisespikkeri for utenforstående, er det et nødvendig avklarings- og utredningsarbeid vi driver på med. Det siste dokumentet «Om embedet», som fikk en fyldig omtale i St. Olav (nr. 9-1986) er et hederlig dokument, som ikke tar munnen for

står svært sterkt i norsk bevissthet. Det gjør at det er viktig med organisert motvekt.

Nå er målsetningen å bli den største livssynsorganisasjonen utenfor statskirken, selv ikke det er urealistisk, sier Emberland, som tror målet vil være nådd innen et par år.

ARBEIDERBLADET

full. Det ligger lange, ærlige overveielser bak.

– Er vi kommet kort eller langt i økumenisk henseende her hjemme?

– Det finnes i hvert fall dem som er kommet adskillig lengre enn oss, kommer det diplomatisk – og med et smil.

– Vår norske statskirkeordning har nok til dels bidradd til en «oss-selv-nok-holdning». Jeg har vært så heldig å få reise en del i fremmede verdensdeler og er lykkelig klar over at kristendom er mer enn den norske statskirke, og at den katolske kirke ikke er lik Neuberggaten eller Roma, for den saks skyld – for å si det litt slemt.

Det «litt slemt» er ellers svært langt fra professor Bloch-Hoells stil. Han er – i ord og laden – en herre av den gamle skole, riktignok med tanker som gjerne har ligget foran sin tid. Men her er ingen innrømmelser til det banale i tiden eller til det lettvinne: Det dreier seg om integritet, om troskap overfor de store sammenhenger og de små ting, og om respekt for det hellige.

– I India og Afrika er praktisk økumenikk og samarbeid om sosiale oppgaver ganske annerledes utbredt enn hos oss. Og ved presteseminarer – av ulike konfesjoner – deler

Kirken i Polen

Den polske statsminister og partileder, general Jaruzelski, har gitt uttrykk for bekymring over at Kirken ikke vil støtte myndighetenes politiske normaliseringsplan.

Jaruzelski har uttalt at han vil stille

man i langt større utstrekning hverandres teologiske litteratur uten noen teologiske restriksjoner. Er det nøden som har bragt dem sammen? Det er nemlig ikke lenge siden det økumeniske klima i disse områder var langt kaldere enn her hjemme . . .

– Og hvor går veien for økumenikken?

– Fremover, mot stadig større enhet, for å si det ganske kort. Men hvor lang veien vil bli, vil jeg ikke uttale meg om. I den senere tid har det i flere kirker vært tegn til en slags økumenisk tretthet eller skuffelse – skuffelse over at de store resultater er uteblitt. Forventningene i kjølvannet av Kirkenes Verdensrådsmøte i 1948 og senere Det annet Vatikan-konsil var kanskje skrudd vel høyt, og så var et tilbakeslag uunngåelig. Men samtalen må fortsette på alle plan. For stadig flere enkeltmennesker er den blitt en hjertesak, og det var ingen selvfølge før. (Her slår intervjueren seg på sitt bryst, på egne og bladets vegne!)

– Vi skal alle i fellesskap bære troen videre. I min bok prøvde jeg å si noe om grupperinger innenfor hele det store kristne fellesskap, om den brede strøm av kristent liv –

visse betingelser for pavens besøk i landet dersom de polske biskoper ikke viser seg mer samarbeidsvillige når det gjelder politiske spørsmål. Pavens besøk i sitt hjemland er planlagt til juni.

CATHOLIC HERALD

Walesa – pengene på konto

Pengene som Lech Walesa fikk da han ble tildelt Nobels fredspris i 1983, står fortsatt på konto i Sverige. Dette sier Walesa til Bergens Tidende, som har møtt Solidaritet-lederen i Gdansk.

Beløpet har nå vokst til to millioner,

men Walesa sier at han – på kort sikt – ikke ser noen mulighet til å få pengene inn i Polen. Han forteller at pengene skal brukes til en medisinsk stiftelse når forholdene i Polen gjør det mulig å få pengene inn.

NTB

5

det er den som bærer troen, ikke denne eller hin teologiske retning.

– *Konkrete oppgaver å ta fatt på?*

– Vi har fortsatt meget å lære om hverandre og av hverandre. Den lutherske kirke må være forpliktet til å undervise om den katolske og omvendt. De økumeniske dokumenter fra samtalegruppene her hjemme bør få innpass i de to kirkers undervisning, det er viktig at dialogen på ekspertplan når ut. Vi må også bli åpnere for hverandres gudstjeneste- og bønneliv, der er det også megen forståelse og kunnskap å hente. Det er ingen tilfeldighet, men bevisst pedagogikk bak de mange fromhetens ord jeg siterer i min bok...

– *Bønneuken for kristen enhet er like om hjørnet...*

– Og enheten har vi allerede, det gjelder bare å finne den, kommer det med fortrøstningsfullt ettertrykk fra vår første norske professor i økumenikk. Han turde vite hva han taler om.

Rasjonell begrunnelse?

I den danske avisen Information fant vi for en tid siden en kronikk av Poul Bjerre: «En rationel begrundelse for politisk religion.»

Atskillig stoff til ettertanke fra denne danske forfatter. St. Olav sakser et par avsnitt:

«Ethvert samfund er opbygget over en samfundsbærende ideologi, der rummer samfundets overordnede værdisystem og dermed dets syntese. Udviklingshistorisk set har det altid været religioner, der har haft denne rolle. Den vestlige kultur er atypisk, idet vi har forkastet religion som politisk grundlag. I stedet har vi accepteret en penge- og magtutopi som samfundsbærende ideologi. Men vi er kulturelt schizofrene, idet vi også har resterne av en mere eller mindre fortrængt humanistisk ideologi som vi ikke kan slippe. Vi skal alle bære rundt på den kulturelle schizofreni i vore hoveder. Det giver «sult»...

Når vi taler om vismænd, mener vi økonomer. Foreløbig accepterer vi penger og magt som høyeste værdier i vor samfundsmæssige tænkning og benægter ofte ivrigt at vi gør det...

Hvis vi nu forkaster penge- og magtideologien til fordel for en anden, vil det være en forkastelse af den politik vi fører, lokalt og internationalt. Det vil i første omgang gøre os helt desorienterede. Hvad er politik så, hvis det ikke er penge- og magtpolitik?...

Enhver form for politisk slagsmål, alle former for krige, har altid været begrundet med de ædleste humanistiske eller religiøse motiver, men det skal man ikke tage værditeoretisk alvorligt. Det betyder kun, at penge- og magtideologien er så fladpandet, at den hele tiden har brug for humanisme og religion til legitimeringsformål. I gamle dage styrkede det moralen, når biskopen velsignede kanonerne, i dag bruges der fortrinsvis rent humanistiske besværgelser, men sagen er stadig den samme: penge og magt.»

Hvem er mest tilfreds med sin økonomiske situasjon?

Tallenes tale er klar, sier religionssosiolog Trude Nergård til Vårt Land. Hun har bearbeidet det norske materialet i en stor europeisk verdiundersøkelse.

De mest religiøse tjener minst, men er mest tilfreds med sin økonomi, lyder konklusjonen i rapporten «Religiøsitet i

Norge», utgitt av Diakonhjemmets sosialhøgskole.

68 prosent av de mest religiøse sier at de er fornøyd med sin inntekt. I gruppen minst religiøse er det – i forhold til de mest religiøse – dobbelt så mange som uttrykker misnøye med økonomien.

De mest religiøse er mest tilfreds med en situasjon som objektivt sett er dårligst, sier Trude Nergård.

Irina takker

Den sovjetiske lyrikeren Irina Ratusjinskaja ble løslatt fra fangenskap den 9. oktober i fjor (St. Olav 12-86). Hun hadde da sittet fengslet i tre og et halvt år og hadde enda tre år igjen å sone. Den russiske emigrantavisen Russkaja Mysl bragte for en tid siden følgende

6

«THERESE» – et budskap

Til manges forbauselse ble den franske filmregissøren Alain CAVALIER's film «THÉRÈSE» en stor suksess ved årets filmfestival i Cannes. Og det sier ikke så lite at de 2800 heller blaserte tilskuere ble stående og applaudere i 20 minutter etter filmens slutt!

Det er vel neppe sannsynlig at norsk filmimport vil satse på et norsk publikum til denne filmen, dertil er den nok for spesiell og for katolsk for våre forhold. Men hvem vet – «Agnes of God» som vi tidligere har omtalt i disse spalter, fikk riktignok ingen lang levetid, men ble da satt opp her hjemme.

«THERESE» er imidlertid ingen sensasjonspreget film. Det er ingen oppdiktet «story» som rulles opp for oss, men et *liv*: den unge Thérèse Martin som døde av tuberkulose i et karmelittkloster i Frankrike i slutten av forrige århundre, og som ble kanonisert i 1925.

Det er sikkert flere enn jeg, som etter å ha lest Thérèses selvbiografi «En sjels historie» gikk for å se filmen med en smule skepsis. Ville det være mulig å lage film av dette? Er Thérèses budskap i det hele tatt «fordøyelig» for vår tids mennesker? Kritikerne i Cannes mente tydeligvis det, og Alain Cavalier har også klokkelig unngått å gjøre bruk av de med tiden best kjente uttalelser fra Thérèses munn som lett kunne blitt til banale klisjéer.

Allikevel har han vært tro mot Thérèses sprogbruk og ånd, og man vil sikkert ha fordel av å ha lest hennes biografi

hilsen fra Irina: «Første gang jeg fikk livet, var det av min mor. Andre gang jeg fikk livet og muligheten til å arbeide, var det av andre mennesker fra alle verdens kanter. Nå føler jeg som jeg aldri før har følt, et slektskap med hele menneskeheten. Jeg er lykkelig for det og vil forsøke å vise det.» AMNESTY-NYTT

om kjærlighet

på forhånd. Ikke minst for å være fortrolig med den mentalitet hun uttrykte seg med, og det åndelige klima som omgav henne i et kontemplativt kloster for 100 år siden.

Det hadde vært nok av elementer å henge seg opp i, og kanskje også å latterliggjøre hvis ikke Cavalier hadde hatt en dyp respekt for den person han ønsker å presentere for oss. Filmen er utrolig sober, og selvom man tar i bruk de virkemidler moderne fotografiering rår over, understreker de bare dens nøkternhet. Ikke et øyeblikk dekker de over det vesentlige ved det Cavalier vil si oss. Det er ungpiken Thérèse vi møter, ikke helgenen. Trass i at hennes omgivelser var fullt klar over at her var det andre krefter med i spillet enn en ung nonnes fromhet og idealisme.

Alain Cavalier har også unngått å karikere de andre søstrene, noe som kunne vært nærliggende. Han har imidlertid diktet inn en person som aldri har eksistert – sr. Lucie – og har i henne konsentrert alle illusjoner som brast, og skuffelsen over et liv som ikke ble det hun hadde ventet. Sr. Lucie forlater da også klosteret og vender tilbake til livet utenfor murene.

Mot surrogatmødre

Biskopene i staten New Jersey går mot et lovforslag som går ut på å legalisere og regulere «surrogatmødreskapet» i delstaten. I sin uttalelse sier biskopene at surrogatmødre er «en legal uhyrlighet og en moralsk ulykke.»

Slik praksis «krenker det biologiske og åndelige fellesskap mellom ektefellene og forholdet mellom foreldre og barn.»

hevder biskopene. Det er også juridisk uakseptabelt fordi det tillater «salg av barn, om enn under dekke av å leie en kvinnes livmor... Det utnytter både barnet og kvinnen, det gjør barnet til salgsvare og kvinnen til 'baby-maker',» sier biskopene i sin skarpe uttalelse rettet til delstatens lovgivende komite.

ORIGINS

7

Heller ikke Thérèse var fri for motløshet og tvil, og i sykdommens siste fase, når kreftene svikter og hun har store smerter, leker hun en lek med en av sine kjødelige søstre, også hun karmelittnonne, for ikke å gi seg over. Man har ikke vært redd for å få frem de barnlige trekkene ved Thérèse, men istedenfor å virke sjenerende, gjør de skikkelsen mer troverdig.

Filmen om Thérèse er ingen audiovisuell helgenbiografi laget til vår oppbyggelse eller for bruk i katekesen. Det synes som om det først og fremst er et møte med mennesket Thérèse Alain Cavalier har forsøkt å formidle. Man merker at han selv er grepet av den «lille» Thérèse som hun populært kalles, og hvis statue man finner i omtrent alle sognekirker i Frankrike.

Det gjorde selvsagt spesielt inntrykk å se filmen i selve

Lisieux, Thérèses egen by, som for en stor del «lever» av nettopp å være hennes hjemsted. Her må en nordboer med luthersk bakgrunn vite å trenge bak det ytre: den enorme basilikaen og souvenirshop'ene med Thérèse i alle utgaver – for å nærme seg kjernen: Nemlig at Vårherre fremdeles i vår tid bruker mennesker som redskap for å vise vei.

Thérèses «lille vei» er budskapet om Guds uendelige kjærlighet og miskunn, og det er dette Cavalier på en genial måte har fått frem i sin film.

Catherine MOUCHET er som skapt til rollen som Thérèse, naturlig og spontan uten anelse av søtladenhet.

Og når juryen i Cannes prisbelønte denne filmen, kan det bare bety én ting: At vi også i dag kan lære noe av hva en ung karmelittnonne i forrige århundre hadde å si oss. SMA

Tre katolske prestevigsler i vårt land i løpet av en måned – det må da være første gang siden reformasjonen at noe slikt skjer. Men det skjedde faktisk før jul: Den 29. november ble *Rolf V. Rollesen* og *Rolf K. Bowitz* vigslet i St. Olav domkirke i Oslo, og den 20. desember var det stor glede i St. Olav i Trondheim da menighetens egen «sønn» *Claes Tande* ble vigslet til prest. De tre nye prester kan regne med å bli oppsøkt av St. Olav med det første, men i dette nummer av bladet nøyer vi oss med hjertelige gratulasjoner og alle gode ønsker. Og vi bringer videre til leserne biskop Gerhard Schwenzers preken ved ordinasjonene – hans ord er vel verd ettertanke hos flere enn de tre nye prester og dem som var til stede ved høytidelighetene.

Kjære troende,

Våre venner som nå skal vigsles til prester, har selv valgt den evangelie-teksten vi nettopp hørte, fordi de synes den kan være en programerklæring for hva prestatjenesten egentlig går ut på: «Den som vil være stor blant dere, skal være de andres tjener, og den som vil være den fremste blant dere, skal være de andres trell.»

For å konkretisere og anskueliggjøre dette tjeneste-ideal viser vår Herre Jesus Kristus til sitt eget eksempel: «Menneskesønnen er ikke

kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenger for de mange.»

I Filipperbrevet griper Paulus fatt i den samme tanke ved å sitere en hymne fra liturgien i den aller første menighet der de ba: «Jesus Kristus som var Gud lik, gav avkall på sitt eget, tok på seg en tjeners skikkelse og ble et menneske som vi».

Når Gud møter oss mennesker, gjør han det på en enestående måte. Han forblir ikke i sin høye himmel. Han kommer ned til oss for – så å si – å treffe oss på hjemme-

bane. Han blir selv en av oss og solidariserer seg med oss til de grader at han går inn i en slaves kår.

Johannes beretter i sitt evangelium om kvelden før Herrens lidelse. Jesus vasker disiplenes føtter for å gi dem et tegn på hvorledes de skulle omgås hverandre: «Når jeg som er deres herre og mester, har vasket deres føtter, da skylder også dere å vaske hverandres føtter.» Gud bøyer seg ned til sine skapninger, og dermed opphøyer han oss mennesker til den største

PRESTER VIGSLET

9

verdighet som tenkes kan. Vi er jo skapt i Guds bilde; hvert eneste menneske er likesom Guds selvportrett. Gud elsker oss så høyt at han ga sin enbårne Sønn som løsepenger for våre synder. Jesus Kristus døde for alle mennesker, uten unntak. Ingen er unntatt fra Guds kjærlighet.

Denne Guds selvfornedring – bibelen kaller den med et vanskelig fremmedord «kenosis» som egentlig betyr uttømming, selvutgydelse, avkall på seg selv – denne guddommelige selvfornedring innebærer for hvert menneske, født eller ufødt, ung eller gammel, frisk eller syk, en verdighet som aldri kan gå tapt. Så høyt elsker Gud oss at han ofrer sitt liv for oss. Og så kaller han oss til å etterfølge Jesus Kristus, til å være tjenere, ja sogar slaver for våre medmennesker.

På den annen side – det mysteriøse ved prestekallet: Når Gud kaller noen til preste-tjenesten, vil han identifisere seg til de grader med dem han kaller, at de får tale i hans navn. «Den som hører dere, hører meg,» sier Kristus. Når presten uttaler over brød og vin ordene: «Dette er mitt legeme, dette er mitt blod», er Jesus Kristus virkelig til stede i

De tre nye prestene klar til innsats! Fra venstre: Rolf V. Rollesen, Claes Tande og Rolf K Bowitz. (Foto: Maria Giæver)

brødet og vinen. Når presten sier: «Jeg forlater deg dine synder,» er syndene virkelig tilgitt.

Hva som egentlig skjer under preste-ordinasjonen forblir for oss et ufattelig mysterium. Presten selv føler det meget sterkt. Han står ikke på en pidestall. Han er ikke hevet over sine medmennesker. Han vet at han ikke strekker til, og at han selv behøver Herrens nåde og tilgivelse. Likevel bruker Gud ham

som et redskap for sin grenseløse kjærlighet til menneskene.

Jeg forstår meget godt når noen som føler kallet til preste-tjenesten for første gang, strir imot kallet. Når vedkommende sier: «Det kan ikke være sant, det kan Gud umulig mene med meg . . . Jeg duger ikke til det på noen som helst måte,» – så er dette høyst naturlig. Alt annet ville være unormalt. Men når Gud først kaller et menneske, slipper han ikke så lett taket i vedkommende. Vi

Antall katolske prester blir stadig mindre

En statistikk utarbeidet av det statistiske kontor ved Vatikanet viser at det stadig blir vanskeligere å rekruttere kandidater til kirkens prestestand. I flere land må man i tiden fremover regne med en sterk reduksjon i antallet prester.

Om noen år vil mange land ha under 20 prosent av det antall prester de nå har. Dette gjelder bl.a. Vest-Tyskland

(14%), Spania (10%), Italia (8%) og Frankrike (5%). For enkelte av disse landene vil reduksjonen likevel ikke bli katastrofal for kirkens virksomhet – av den grunn at det i dag er et stort «overskudd» av prester.

Fra Freiburg meldes det også at siden 1968 har Den katolske kirke viet 12.000 permanente diakoner. Nitti prosent av dem er gift og har arbeid utenfor kirken.

NØP

Katolsk religionspedagogikk
Ved Osnabrück-universitetets avdeling i Vechta er det opprettet et Institutt for katolsk religionspedagogikk og dens teologiske grunnlag. Det nyopprettede forskningsinstituttet skal arbeide med spørsmål knyttet til «tidsmessig tolkning og situasjonsorientert forkynnelse av det kristne budskap.» Det skal også ta opp forholdet mellom mennesket og språket ut fra teologisk, filosofisk og språkvitenskapelig synsvinkel.

KNA

10

kjenner dette bl.a. fra profetene i Det gamle testamentet. Mange gjenstridige må gi etter. Men etterhvert modnes bevisstheten om at det er Gud som kaller, og at det er han som med kallet også gir sin nåde til å kunne leve i samsvar med det.

Ordinasjonshandlingen i dag er et klart og tydelig tegn på at det sannelig er Gud som har kalt dere til prestedtjenesten. Nå kan det ikke lenger herske tvil om det. Jeg vil si det med profeten Jeremias' ord: «Før du ble formet i mors liv, har han kalt deg.» Det som skjer i dag, er et synlig tegn på det. Dere har svart på Guds kall med et klart og tydelig «Her er jeg». Men husk på at det trenges et helt liv til å realisere dette svaret i praksis. Her får man ikke nøye seg med middelmådighet. Bare det beste vi kan gi Gud, er godt nok.

Noe av det dyrebareste vi har fått, er tid. Det er derfor vi pleier å tviholde på den, reser-

vere den så langt det lar seg gjøre utelukkende for oss selv. Men det er nettopp tiden vi skal dele med hverandre. Som prest kan man ikke nøye seg med noen presist tilmålte arbeidstimer. Vi skal være rede til innsats når Herren kaller på oss, det være seg gjennom mennesker som trenger et råd, en håndsrekning, vår forbønn eller ved de liturgiske handlinger vi utfører.

Dere vil snart oppdage at mange prøver å slippe inn til dere, når de legger merke til at deres dør og deres hjerte står åpne. Det blir kanskje mindre tid til deres privatliv. Men samtidig vil dere erfare at den som gir avkall på seg selv, får hundrefold igjen. «Dersom hvete-kornet ikke får falle i jorden og dø, blir det bare et eneste korn. Men dør det, bærer det rik frukt» – sier Herren. Kanhende dette høres skremmende ut, men det er det på ingen måte. Ved den nåde Herren har kalt dere med, skal dere bli hans glade og lykkelige tjenere.

Til dere, kjære foreldre og slektninger vil jeg si: «Dere må ikke være redde for å miste deres sønn og bror og venn. Det som skjer med dem i dag, innebærer intet brudd. Jeg våger å si: det motsatte er tilfelle. Dere kommer til å oppdage at en prest så avgjort beholder sin familie-tilknytning og kan pleie sine personlige relasjoner antagelig i sterkere grad enn gifte sønner med egne familier er i stand til. Dere har fulgt våre venner under deres prestestudier og særlig i den siste forberedelsestiden før ordinasjonen. Kan jeg be dere om også i fremtiden å følge dem med deres forbønn og deres kjærlighet?»

Og til dere alle vil jeg si så inntrengende jeg kan: be for våre prester at Herren rikelig utøser sine gaver over dem, så de som trofaste tjenere for Kristus, vår yppersteprest, kan føre dere til Ham som er frelsens kilde.

Amen.

Prester og politikk

Biskopen av Osnabrück, Helmut Hermann Wittler, oppfordret i en preken nylig prestene i sitt bispedømme til tilbakeholdenhet i aktuelle politiske spørsmål. Geistlige skal ikke utbre sine egne meninger og politiske anskuelser, men gi videre det kristne budskap. For-

kynnelse av det glade budskap er prestenes fremste oppgave, understreket biskopen og minnet om at forkynnelsestroverdighet er nær knyttet til «troverdigheten i prestenes egen livsførsel». Enhver geistlig er derfor kalt til å arbeide på sin egen «fullkommengjørelse» i visshet om at Gud «trrer støttende til». KNA

Intet kloster i Auschwitz

Etter sterke innvendinger både fra jødisk og katolsk hold i USA er planene om et karmelitt-kloster på området til den tidligere konsentrasjonsleiren i Auschwitz nå skrinlagt. CATHOLIC HERALD

Gunnel Vallquist: Julien Green og verdens lys

11

«Green er nå over åtti år, men hans skaperkraft synes å være uforminsket, kanskje rett og slett forsterket», skriver Gunnel Vallquist. Denne franske forfatteren – vel kjent bl.a. for sine romaner – har i senere år konsentrert seg om utgivelse av sin dagbok.

Siste bind av dagboken – «La Lumière du monde» – blir her omtalt av Gunnel Vallquist, som også kommer inn på Greens «Frère François» – en Fransiscus-biografi som foreligger samtidig med dagboken, og som «har alle utsikter til å bli en populær Fransiscus-biografi.»

Dagboken som litterær genre har vært dyrket med suksess innen fransk språkområde. Det er tilstrekkelig å nevne forfattere som Amiel, Gide, brødrene Goncourt, Mauriac far og sønn, – Anais Nin kan vi bare glemme. Blant nålevende er *Julien Green* den fremste. Han har holdt på helt siden 1926, men har ennå ikke slått Gides lengderecord: sekstifem år. Greens rike produksjon omfatter ellers både romaner, teater og essays, dessuten en fascinerende selvbiografi som skildrer tiden før dagboken. Men det er sikkert dagboken som har skaffet ham

de fleste og mest trofaste lesere. Den foreligger i flere utgaver og versjoner: Pléiadeutgaven gir alle varianter og er derfor den beste teksten. Men den som ikke ønsker å forske nærmere, har like stor glede av de vanlige utgavene.

Siste bind av dagboken har Green gitt navnet *La lumière du monde* (Seuil 1983). Tittelen – Verdens lys – avspeiler den sinnsstemning som er dominerende både i denne boken og i den nærmest foregående (*La terre est si belle*): Den henførte gleden over det vakre i verden, natur og kultur, fremfor alt slik forfatteren

møter det på sine mange reiser. Denne skjønnhetsglede, for ikke å si skjønnhetsdyrkelse, kommer nå sterkere frem enn den siden hos Green som vender mot mørket, bitterheten og ondskapen. Men under denne lyse livsfølelse som uttrykkes i tittelen, ligger også en hentydning til kilden: For Green er verdens lys fremfor alt Kristus som jo ga seg selv dette tilleggsnavn.

En kunnskapsrik og from humanist

For denne nye del av dagboken gjelder det samme som for de tidligere: Den gir samme stillferdige stemning som en lavmælt samtale med en både livserfaren og from, meget vis og kunnskapsrik humanist som dessuten er i besiddelse av en diskret og behagelig humor. Men perspektivet er ingenlunde begrenset til hyggelesning. Verdensbegivenhetene er i disse notatene mer påtremgende enn noensinne. Green noterer lakonisk dagens mest dramatiske nyheter, og for fremtidige lesere vil hans dagbok bli en fascinerende gjenspeiling av hvordan disse årene – med stadig mørkere uro-skyer – dag for dag oppleves av en europeer, – for *det* er han, til tross for sitt ameri-

Hva med neste års lønnsoppgjør?

Ved årsskiftet er mye oppmerksomhet fokusert om neste års lønnsoppgjør. Blir det økning?

Det gode liv, det å ha det bra, har også endel andre dimensjoner enn kroner og øre. Man behøver ikke se «Dyna-

stiet», «Dallas» og «Falcon Crest» og andre såpeoperaer fra de rikes verden for å konstatere at det å ha penger ikke er ensbetydende med et godt liv . . .

De som synes å leve fredelig, i glede og harmoni med seg selv og sine omgivelser, synes å gjøre det nokså uavhengig av høy eller lav inntekt. TØNSBERG BLAD

Penger til våpen, ikke til mat
Så lenge det finnes penger til våpen, men ikke til mat, kan vi som kristne ikke tie stille, sier misjonsprest Per Anders Nordengen, leder for kirkens u-landsin-formasjon.

Mens 500 millioner sulter, diskuterer vi våre egne problemer. Nordengen minner oss samtidig om vår selvsentrerte julefeiring . . .

Vi lever i en tid der folk blir mer og mer opptatt av seg selv. DAGEN

kanske statsborgerskap, med minner fra «la belle époque» før 1914. Som oftest avholder Green seg fra å kommentere, hendelsene taler sannelig for seg selv, men han gjør sine frittstående refleksjoner om ondskaper i verden, ofte med formuleringer av aforistisk skarphet: «Avisen er det daglige brev som djevelen med usvikelig punktlighet skriver til oss.»

Julien Green er like mye en leser som en forfatter, og dagboken gjenspeiler hans fortløpende lektyre, gjerne av historiske verk. Men først og fremst vender han stadig tilbake til klassikerne. At han leser Shakespeares og Dantes på originalspråket er naturlig om enn ikke så vanlig. Mer bemerkelsesverdig er hans bibelvaner: Han gleder seg over at han uten vanskelighet kan følge med i den hebraiske grunnteksten til Første Mosebok som han har vendt tilbake til etter at han i noen år bare har frekventert Septuagintas greske tekst. Det er ingen teologiske ambisjoner som har fått ham til – tidlig i livet – å lære seg Bibelsens grunnspråk, for Green er ingen teolog og har aldri vært det. Men han har en lidenskapelig kjærlighet til språket som diktningens uttrykksmiddel og

søker seg derfor til kilden.

Som tidligere inntar reisene en stor plass i dagboken. Denne gang handler det om Castilia og Andalusia, Nord-Italia og Portugal – og om en ekspedisjon til de norske fjorder og Spitsbergen. I Spania blir han fremfor alt betatt av de mauriske minnesmerkene. Den muslimske arkitekturs særlige evne til å få *tomheten* til å vibrere av det usynliges nærvær taler til ham i samme språk som de romanske kirkebyggs taushet, i kontrast til gotikkens nervøse himmelstreben og barokkens pratsomme svulstighet. I Italia gjenfinner han de samme kontemplative egenskaper i Ravennas mosaikker, i Duccios og Giottos ennå bysantinske maling, men også i Piero della Francescas monumentale enkelhet, så fjernt fra renessansens innsmigrende fremstilling av samme kristne motiv. De uendelige hav skremmer den reisende med sin mørke kulde, skjønt han også konstaterer det storslåtte i landskapene og lysspillet trylleri. Den norske menneskelighet fyller ham med beundring og forundring: Han finner at den tar skjønnhetsprisen blant alle han har sett på jorden, men for hans blikk er det en ikke-sanselig

skjønnhet preget av forbausende uskyld og naivitet.

Fransiscus-biografien – betagende lesning

Green er nå over åtti år, men hans skaperkraft synes å være uforminset, kanskje rett og slett forsterket. I dagboken forteller han om sitt arbeid med det ene teaterstykke etter det andre, tre i alt. Intet av dem er foreløpig blitt oppført og er heller ikke kommet på trykk. Det har derimot en Fransiscus-biografi som foreligger samtidig med dagboken. *Frère François* heter den og er utgitt på Seuil. Det er betagende lesning: Fransiscus-skikkelsen har jo sin ubestridelige sjarm, og Greens sensibilitet såvel som hans kildeklare, lettflytende språk egner seg særlig godt til å formidle den. Stilen gir også et ekko av den naive lyriske stil i de middelalderske kilder, og hvert sted er opplevd, skildret med sin spesielle farge og stemning. Green har også lagt ned et betydelig arbeid i det historiske miljø, sentralskikkelsen avtegner seg mot en middelaldersk bakgrunn som virker realistisk og ekte. Særlig har han unngått det ensfarget idylliske, han har tvert imot tatt fram og belyst slike trekk og episoder som for

Våpen eller utviklingshjelp?

USA bør sende utviklingshjelp i stedet for våpen, sier erkebiskop Arturo Rivera y Damas i San Salvador om de amerikanske forsyningene til Contras.

Militariseringen øker hurtig over hele Mellom-Amerika. Krisen som er skapt av Nicaraguas krig mot de anti-sandinistiske opprørerne, kan lett spre seg over hele området dersom kursen ikke blir lagt om, sa erkebiskopen i et intervju med IPS.

INTER PRESS SERVICE

Hvem har skylden?

Det går langsomt når det gjelder å opprette kontakter mellom den katolske kirke og den kinesiske stat, opplyste kardinal Agostino Casaroli, Vatikanets «utenriksminister», nylig. Ifølge Casaroli ser Vatikanet forholdet til Kina som «både enkelt og mangesidig». Enkelt «fordi alt som trengs er at de anerkjenner det alminnelige hierarki – da vil der

ikke bli krevet så meget annet. Det egentlige problem er fellesskapet (med Roma). Men de kinesiske myndigheter, som støtter Den nasjonale forening av patriotiske katolikker som forkaster forbindelsen med Roma, later ikke til å ville forandre mening, sa Casaroli. «I dette tilfellet tror jeg snarere det er kineserne enn vi som er hemskoen», tilføyet han.

ORIGINS

oss virker mer eller mindre støtende. Likeledes unngår han den naturlige partiskhet som gjerne innfinner seg i konflikten mellom Fransiscus og broder Elia, som mot grunnleggerens vilje gjennomførte det evangeliske brorskaps forvandling til kanonisk orden. Hele skildringen er holdt i myke, rikt skiftende pastelltoner med noen dramatisk blodrøde innslag: Vi er langt fra hagiografien i svart og hvitt.

De kildekritiske problemene diskuteres her og der under beretningens gang, men det skjer innenfor rammen av en skjønnlitterær, ikke-teknisk fremstilling. Det er en balanse som er vanskelig å holde. Muligens skulle man ha ønsket mer konkrete opplysninger om teksten i de ulike versjoner av reglene som omtales – og som spiller en så stor rolle i fransiskanernes tidlige historie så vel som i Fransiscus' eget livsdrama. Ellers hører det med til bokens fortjenester at de lange sitatene av ofte gjentatte tekster ikke finnes her, hele skildringen har derfor en nyhetens friskhet til tross for at emnet er så velkjent. Boken har alle utsikter til å bli en populær Fransiscus-biografi samtidig som den slutter seg til Greens mest lesverdige bøker.

Religiøs utflagging eller norsk barbari?

Er det vanskelig å være kristen i julen? Per Bang stilte Jacob Jervell dette spørsmålet få dager før klokken kimte.

«Ja, sier Jacob Jervell med et sukk. – Jeg synes det er blitt vanskeligere enn det var. Og det henger sammen med at det må være en eller annen form for respons på julens innhold. Hvis denne responsen mangler, kunne vi like godt gjøre det hele om til en fest for vintersolverv. Jeg har ikke noe mot det jeg, det er greit å feste når året snur seg mot lysere tider. Enda bedre ville det være om det hele kunne innskrenke seg til en dags fest, og ikke til reprise på julebordet i tredve dager . . .

Det er ikke familiefesten jeg vil fjerne, den er bra den, det er en god ting at familien kommer sammen til fest, og da skal det virkelig være fest og glede rundt bordet, men ikke tredve forspiste dager på rad. Det er norsk barbari . . .

Vi bedrar oss selv så enormt. Den festen som får sitt innhold fordi Gud ga seg selv til oss, den ødelegger vi, til både festen og flesket sitter oss langt opp i halsen. Det er et enormt selvbe- drag.

Hva er det som er gått galt med

vårt forhold til julen?

Det er hele vår kulturutvikling som gjør det så vanskelig å oppleve hva det egentlig dreier seg om: en betingelsesløs gave. Det er Gud som har gitt seg selv, og hvor i all verden finnes det mulighet for respons på dette? Vi har mistet evnen til å gi, og det er ikke presanger jeg tenker på, jeg tenker på å gi seg selv.

Idag gir menneskene med tanke på gjenytelse, på avkastning. Gi så skal du få – helst litt mer enn du selv gir. Du tar utgiftene til gave til inntekts ervervelse. Og med dette følger en manglende evne til å ta imot også. Joda, vi tar alt vi kommer over, men vi tar ikke IMOT. Livet er blitt noe du skal forsyne deg av før andre kommer til fatet. Vi har opplevd en religiøs utflagging, hvor livets mål og mening er blitt oss selv, vår egen tilfredsstillelse . . .

Ikke siden krigen har vi hatt virkelig dårlige tider, og den prøven har vi ikke klart. Sansen for fellesskap med andre mennesker er blitt så meget mindre. Nå er det blitt om å gjøre å passe på at regnskapet går opp . . .

(Fra Norges Handels og Sjøfartstidende, 19/12-86)

Sør-Afrika

Samtalene mellom Sør-Afrikas biskoper og president Botha tidligere i vinter – angående løsning av rasekonflikten – har som kjent ikke ført til noe resultat. Spørsmålet om «en sivil ulydighetskampanje» vil nå bli et av hovedtemaene ved den sørafrikanske bispekonferansen som ifølge planen skal finne sted i løpet av januar 87. CATHOLIC HERALD

Katolske skoler stenges

Uten varsel har den sentralafrikanske republikk Burundi stengt 238 katolske skoler, melder det internasjonale misjonsselskap i Aachen. Ca. 350.000 elever og studenter er dermed avskåret fra undervisning.

Stengningen rammer de fattigste befolkningsgrupper hardest, da de ikke er i stand til å betale de høye skolepenger som statskolene krever. 57 prosent av Burundis 4,5 millioner innbyggere er katolikker. Landet hører til de fattigste i verden. KATOLSK ORIENTERING

14 Else-Britt Nilsen:

*For oss
som katolsk minoritet
i et land
hvor mer enn
90 prosent
av befolkningen
er lutheranere,
er det naturlig
at den katolsk-lutherske
dialog blir
av særlig interesse.*

Katolsk-lutherske tilnærmelser i

St. Olav's lesere har i løpet av høsten stiftet bekjentskap med nye læredokumenter – et tysk og et norsk: frukt av denne dialog. Her skal vi gi avkall på den detaljerte gjennomgang, og med grov strek skissere noe av utviklingen de tre-fire siste årene og håper dermed å vise hvor spennende og viktig dette arbeidet er.

USA – et økumenisk foregangsland

Læresamtalene i USA har alltid vært fulgt med oppmerksomhet internasjonalt. De er dristige i sine løsningsforslag og har vært uvanlig fruktbare. I 1983 kunne gruppen presentere sitt syvende dokument *Justification by Faith* (Rettferdiggjørelse ved tro). Peter Wilhelm Böckman, som påpeker at tiden ennå ikke er inne til å trekke de institusjonelle konsekvenser på dette område, er likevel optimistisk i sin konklusjon: «Men dette dokument har ført oss betydelige skritt fremover på veien. Det er grunn til å tro at vi har passert 'the point of no return', at vi aldri vil kunne vende tilbake til tidligere tiders fiendskap mellom kirkene . . .».

I denne sammenheng er det

også nærliggende å nevne brevvekslingen mellom den amerikanske biskop James Crumley og Johannes Paul II, offentliggjort september 1985. Bakgrunnen er nettopp den dialog som har vært ført i USA, og personlige kontakter med paven. Crumley, som er talsmann for de amerikanske lutheranere, viser til den gjensidige respekt som nå er etablert mellom partene, og at man i denne situasjonen trenger pavens støtte om dialogresultatene skal bli tatt i mot. Pavens svar gir ingen nye signaler, men han understreker den kristne splittelses skadelighet og roser amerikanerne for deres innsats i dialogen. Samtidig tilføyer han et vesentlig spørsmål: «Kunne vi ikke forsøke å gjøre begynnelsen på det tredje årtusen til begynnelsen på en spesiell tid viet bestrebelsen mot full enhet i Kristus?»

Optimisme i Vest-Tyskland

Også i Vest-Tyskland har Johannes Paul II bidratt til dialogen. Da han besøkte landet i 1980, tok han initiativet til opprettelsen av en økumenisk felleskommisjon med representanter fra den katolske kirke og Evangelische Kirche in

Krav om frigivelse av politiske fanger

En internasjonal økumenisk konferanse for Namibia krever at alle politiske fanger i Sør-Afrika løslates. Over 22.000 er fengslet under unntakstilstanden i landet i senere tid. Samtidig oppfordres til støtte for selvstendighet i Namibia, som er et av de få gjenværende koloniland i Afrika.

Konferansen var arrangert av de tre største kirkene i Namibia, den anglikanske, den katolske og den lutherske. Til sammen representerer de over 75 prosent av befolkningen. Det er første gang de tre kirkene har gått sammen mot urettferdighetene i det sørlige Afrika.

NØP

Evangeliet på Mizo

Det nye testamentet er nå utgitt på språket Mizo som brukes i Aizawl, Mizoram i det nordøstlige India. Boken har fått tittelen «Hmangaihna Aw» som betyr «Kjærlighetens stemme.» Da oversettelsen ble lagt ut for salg sist høst, ble det solgt 19.526 eksemplarer i papirinnbinding og 1.194 i plastikkinnbinding på én dag!

NØP

midten av 1980-årene

15

Deutschland. Kommisjonens arbeid ble i 1981 innledet med en sentral felles trosbekjennelse. Senere har den behandlet emner av mer pastoralteologisk karakter. Kommisjonens sluttokument – *Überprüfung der Verwerfungen des 16. Jahrhunderts* – tar opp reformasjonstidens fordømmelser. Dette dokumentet ble presentert for *St. Olav's* lesere i høst.

Et annet viktig dokument er utarbeidet av arbeidsgruppen mellom den katolske bispekonferanse og Vereinte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands: «*Kirchengemeinschaft in Wort und Sakrament*» (Kirkefelleskap i ord og sakrament). Her blir det gjort rede for hva man i dag i fellesskap kan uttale om overensstemmelser og forskjeller. Det spørres både etter grensene for de forskjellige kirkefelleskap, og i hvilken grad de varige ulikheter forårsaker kirkesplittelse.

Før vi forlater Vest-Tyskland, må vi også nevne det omstridte bidrag fra Heinrich Fries og Karl Rahner: *Einigung der Kirchen – reale Möglichkeit* (Forening av kirkene – reell mulighet). I sin bok lanserer de to katolske teologene i åtte teser en konkret plan for kirkelig enhet. Deres enhetsforståelse

er åpen og fleksibel; enhet i mangfoldighet. Og de mener at kirkelig enhet *virkelig* er mulig t.o.m. i dagens situasjon. Boken kom i 1983 og er blitt litt av en brannfakkell i tysk debatt. Reaksjonene har vært sterke fra såvel katolsk som luthersk hold. En nærliggende slutning er at det ennå ikke er mulig å nå frem til en generell læremessig enighet, – at de to teologene har vært for optimistiske. (Spesielt interesserte henvises til Ola Tjørhoms artikkel i *Tidsskrift for teologi og Kirke* nr. 1, 1986).

Det gjelder oss alle

Den internasjonale katolsk-lutherske samtalegruppe avsluttet sin andre runde med dokumentet *Einheit vor uns* (Enhet foran oss) i 1985. Siden dokumentet senere vil bli utførlig behandlet i *St. Olav*, nøyer vi oss med å nevne at vi her finner en spennende og dy-

namisk plan for enhet.

I forbindelse med Lutherjubileet i 1983 fastslo den internasjonale samtalegruppe følgende: «Luthers appell om Kirkens reform, en appell til botferdighet, – når oss fortsatt. Fremdeles ber den oss fornye vår lytten til Evangeliet, til å innrømme vår egen utroskap i forhold til Evangeliet, til å gi et troverdig vitnesbyrd. Dette kan ikke gjøres i dag uten å ta i betraktning den andre kirken og dens vitnesbyrd. Det kan ikke gjøres uten å forsøke å forsone seg med den, uten å gi avkall på de tradisjonelle polemiske bilder.»

Har disse ordene aktualitet for oss? De bør ha det, og i så fall er de katolsk-lutherske samtaler av stor viktighet. De angår ikke bare teologene, men oss alle. Og kanskje gjelder det særlig oss katolikker i Norge, som lever i en helt spesiell kirkelig situasjon.

Evangeliet til Europa

I mars i år treffes formennene i de europeiske bispekonferanser i Mainz for å rådslå om nye initiativer for evangelisering i Europa. De europeiske biskoper planlegger også et møte med biskoper fra de land som har mange innvandrere og «gjestearbeidere» i Europa. Man vil også ta for seg de sjelsørgeroppgaver som følger med Islams utbredelse i vår del av verden.

KNA

«Legfolk» — en negativ betegnelse?

Med henblikk på verdensbispekonferansen i Roma 1987 har den franske bispekonferanse nylig drøftet legfolkets rolle.

De franske biskoper synes ikke om begrepet «legfolk»: det forekommer dem for snevert og uttrykker egentlig bare hva kirkefolket ikke er. De vil heller

erstatte det med betegnelsen «døpte». Kirkens forkynnelsesoppgave er jo, ifølge erkebiskop Robert Coffy av Marseille, ikke bare reservert for en «elite», men angår alle døpte.

Spørsmålet om legfolkets medvirken i den kirkelige tjeneste er særlig påtrende i Frankrike på grunn av det avtagende antall prester i landet.

KATOLSK ORIENTERING

Et formidabelt emne, vil noen si, mens andre vil feie det hele av med et skuldertrekk og noen ord om «enda flere ordrike vers på en gammel vise». Riktignok ble det sagt mange ord under Legmannsrådets høstmøte på Mariaholm ved månedsskiftet oktober/november, men det ble til dels særdeles klar tale ut av dem: Her må nytenkning, omstilling og handling til.

Og – for å nevne et par stikkord til fra foredrag og diskusjoner: Det trenges informasjon, åpenhet og konstruktiv dialog på alle plan for å møte dagens og morgendagens utfordringer. Informasjon er et av St. Olavs anliggender, derfor bringer vi her referat av de to foredrag som ble holdt samt konklusjonene på gruppesamtalene.

En liten bemerkning før vi begir oss inn i problematikken: Legmannsrådets vår- og høstmøter er forlengst blitt faste institusjoner, viktige inspirasjons- og orienteringsposter for katolske legfolk fra hele landet – alle landets menigheter og de landsomfattende organisasjoner inviteres til å sende representanter til møtene. I de senere år er møtene også i stigende grad blitt viktige kontaktpunkter mellom prester og legfolk i vår kirke, en gledelig utvikling. Årets høstmøte hadde samlet godt over 50 deltagere fra hele landet.

Først ut av foredragshol-

derne var sognepresten i Bergen, Bernt Eidsvig. Han fastslo innledningsvis at det overordnede mål for alt katolsk virke i vårt land, enten det utføres av legfolk, ordensfolk eller prester, må være «å bli en bedre og mer fullstendig kirke.» At utfordringene er mange og ressursene på de fleste områder begrenset, vet vi alle – «og ingen bedre enn vår biskop,» sa pastor Eidsvig, «han kunne tenke seg mer av det meste: prester, søstre, penger, skoler, kateketer, teologer. Mange menighetsprester kunne nok tenke seg mer menighet, flere aktive legfolk, større økonomiske mulighe-

ter.» Og legfolket ønsker seg mer ansvar og klarere linjer for liv og virke. Kort sagt: ønsker i hopetall, og nettopp derfor må det prioritering og overveielse til.

Men det vanskeligste og mest presserende spørsmål av alle er ifølge Eidsvig: «Hvem ønsker vi å være kirke for?» Og i forlengelsen av det: hvordan skape en kirke som «ikke er bemerkelsesverdig unorsk»? Svarene på disse spørsmålene kommer nemlig ikke av seg selv i en kirke som pr. i dag i stor utstrekning oppfattes som og faktisk også er en nokså unorsk størrelse. «Situasjonen i

Svikter svenskene

«søndagskirken»?

Det går nedover med antall besøkende ved gudstjenester i Den svenske kirke. Fra 1984 til 1985 sank antall kirkebesøkende med hele 900.000.

Professor i religionssociologi ved Universitetet i Lund, Göran Gustafsson, mener likevel at tallene ikke er alarmende. Den tradisjonelle kirkegjenger

går fortsatt til kirke, mener han. Nedgangen gjelder først og fremst dem som går til kirke i ny og ne.

Årsaken kan være, mener Gustafsson, at kirken for lenge har vært opptatt av for mange interne problemer, og av den grunn ikke har hatt tid til å ta imot nye kirkegjengere eller slike som bare sjelden besøker kirken. NØP

Kirkekunst skiftes ut med kopier

Et offentlig kontor som har ansvar for verdifulle offentlige kunstgjenstander i Irland, er i ferd med å skifte ut dyrebare kirkeskatter med kopier laget av kunststoffer. Årsaken er de mange tyverier fra kirkene. CATHOLIC HERALD

— OG I MORGEN

17

dag kan oppsummeres ganske enkelt. Flesteparten av de praktiserende katolikker er utlendinger. Mange sogn har ikke hatt en norsk prest i manns minne. Søstrene er gjennomgående utenlandske selv om mange av dem må oppfattes som norske. Av de prester som kommer til Oslo Katolske Bispedømme, er de fleste utenlandske, mange har en bakgrunn som er særdeles fjernt fra det norske.»

Prestemangelen er et faktum i Kirken i dag, her hjemme og på verdensbasis, og den vil høyst sannsynlig fortsette å være det. Tradisjonelt er «mannskapsmangel» her hjemme blitt dekket ved assistanse fra utlandet, særlig Holland og Tyskland, i de senere år også Polen. «Men skal prestemangelen løses ved appell til utlandet eller bør kirken faktisk lide under manglende 'betjening' til tider og på visse steder?»

Et annet spørsmål er om de gamle strukturer tjener dagens behov: «Kan en menighet 'betjenes' på annen måte enn ved en fastboende prest?» Er dagens prioritering «dem man skal betjene», eller legges det mer vekt på å opprettholde «den hevdvunne ordning med

at der er en prest i hver prestegård, og alt annet og mindre er et nederlag i forhold til det? ... Jeg vet at mange legfolk føler seg umyndiggjort i forhold til menighetens fremtid, det være seg bygging av kirker og prestegårder, hvilken type betjening de er tiltenkt osv. Ikke alle bekymringer av denne type kan man imøtekomme, men imøtekommer man i det minste et behov for å bli tatt alvorlig som aktive katolikker som arbeider for menighetens beste? ... Hvis vi skal søke antydning til et råd fra Det annet Vatikankonsil, vil vi erfare at Kirken ikke er et sted kun for sakramentene, men også for forkynnelsen av ordet.»

At det — frafallet til tross — er flere katolikker her i landet i dag enn noen gang tidligere siden Reformasjonen, er ingen trøst. Det høye tallet skyldes årsaker som krig og forfølgelse i andre deler av verden. Pastor Eidsvig hevdet med ettertrykk at frafallet ikke skyldes at «der ikke leses tilstrekkelig mange messer, men at forkynnelsen ikke når folk på en måte de finner troverdig. Urovekkende mange av våre egne finner det eksentrisk å være katolikk i Norge.»

I denne situasjon da så

mange av «våre egne» har negative erfaringer med Kirken, merker «mange av oss» at «Kirken i dag har en forbausende tiltrekning på mange nordmenn,» sa pastor Eidsvig og føyde til et spørsmål: «Har vi norske prester av ymse nasjonaliteter den nødvendige innsikt og 'bakgrunnsforståelse' som trengs for å gi fyllestgjørende svar?» Denne økende interesse for Kirken betyr ikke at «alle som ser hen til oss med spørsmål, bør bli katolikker, men det ligger en historisk sjanse i dette at Kirken nå tas på alvor. Det er første gang siden 1537. Det kan gå 500 år til neste gang hvis vi ikke når frem til en forståelig fremstilling av normal katolsk kristendom.»

Det er lett å anklage før-konsiliære generasjoner av katolske kristne i Norge for romantisering omkring Olav den hellige og for urealistiske visjoner om massekonversjoner. «Men vi må vokte oss vel for å gi ettertiden grunn til å anklage oss for at vi ingen visjon hadde,» sa pastor Eidsvig som likevel avsluttet sitt foredrag med optimistiske toner: «Jeg tror vi har visjoner. Men vi må tørre å sette navn på dem og gjøre dem til felles eiendom.»

Også naboen!

Visst kan vi stille oss solidarisk med afghanske flyktninger og sultende afrikanere når vi ser dem på TV. Men har vi en like sterk følelse av godhet og nærhet når de samme menneskene blir våre naboer? Tør vi være medmennesker? . . .

Nyttårsonsket om fred i verden gjelder ikke bare søstre og brødre utenfor Norge – det gjelder oss alle sammen, også naboen! HAMAR ARBEIDERBLAD

18

Foredragsholder nr. to var pater Knut W. Ruyter og hans emne «Kirken i morgen». Han sluttet seg til Bernt Eidsvigs ord om at visjoner og drømmer er nødvendige, men like viktig er også informasjon, og da ikke minst om det som er skjedd i verdenskirken i de siste årtier: Slik informasjon gir reell grobunn for drømmene og visjonene.

Første del av foredraget var da også stort sett viet informasjon om den nytenkning omkring menigheten og kristenlivet som har funnet sted innen den katolske kirke i de siste 40 år. Før Det annet Vatikankonsil ble «menigheten hovedsakelig sett på som en administrativ enhet underlagt en prest og var følgelig ikke gjenstand for teologisk refleksjon.» Dog var der ansatser til en fornyelse av kirkeforståelsen, pave Pius XII's encyklika «Mystici Corporis» var et uttrykk for slik fornyelse. Men det første stormangrep mot dette strengt administrative synet på menigheten kom i 1948 da den franske teologen Yves Congar holdt sitt banebrytende foredrag om «Mission de la paroisse»: Ifølge Congar er menigheten først og fremst et troende fellesskap, den er «det sted hvor enhver

Den ubarmhjertige pengekulturen

Begrepet «kall» er for lengst ute, og vi opplever i dag flukt fra offentlige yrker som tidligere var ettertraktet som trygge arbeidsplasser. Uttalelsen er hentet fra en artikkel i Arbeiderbladet: «Når stadig flere velger pengene – ikke livet», signert Konrad Lexau. Som mener at «lønns- og

kristen er innlemmet i Kristi legeme gjennom liturgien og sakramentene, gjennom katekese og ved å lytte til Guds ord.»

Man kan knapt undervurdere Congars innflytelse på andre teologer, hans tanker utløste «et aldri så lite skred av bøker om menigheten og dens betydning,» sa pater Ruyter. Det førte til fornyet interesse for oldkirkens fellesskap og til nytenkning og tolkning av de nytestamentlige skrifter. Takket være disse teologenes arbeid fant en begynnende ny forståelse av menigheten vei inn i Vatikankonsilets dekretter, og blant disse vil særlig *Lumen Gentium* stå som en milepæl for sin radikale forandring av kirkeforståelsen. Kirken er «Guds folk», ikke en administrativ, hierarkisk størrelse, og den virkeliggjøres i den enkelte lokale kirke (bispedømmet), men også i de minste enheter av troende der hvor «to eller tre» er samlet i Herrens navn (Mat. 18,20).

Et av Konsilets viktigste resultater var nettopp gjenoppdagelsen av den universelle kirke som summen og fellesskapet – *communio* – av de lokale kirker. «Menigheten representerer fylden av Kristi kirke.» Men den representerer

arbeidsbetingelser faktisk er blitt viktigere enn selve yrket . . .

Baksiden av vårt overdrevne pengeorienterte verdssystem kan bli et helseproblem av dimensjoner, noe som vi ikke ser ut til å være villige til å betale for . . .

Den barmhjertige samaritan og fattige enke fins vel bare i litteraturen. Vi andre samler våre skatter på jorden som grådige gnagere.»

også fylden av tjenester – *ministra* – og her kommer spørsmålet om lederskap inn, om «de som fører forsetet på Herrens vegne» (1 Tess. 5,12b-13.) Det finnes utvilsomt en viss hierarkisk orden i Det nye testamentet, «men lederskapet ses først og fremst som en nådegave fra Gud (1 Kor. 7,7), som er gitt til det kristne fellesskaps beste (1 Kor. 12,33), som en tjeneste under Kristi ledelse (Rom. 12,10).»

Selve begrepet menighet har sin opprinnelse i det gammeltestamentlige *paroika* som betød å leve i et fremmed land uten rettigheter – som Israel i Egypt eller i eksil. De første kristne overtok denne forståelsen i og med at de levde «som reisende i fremmed land» (1 Pet. 2,11) i diasporaen. I kjølvannet av keiser Konstantins forordning, som gjorde kristendommen til offisiell religion i Romerriket, mistet begrepet sitt eskatologiske innhold, og en mer juridisk forståelse fikk innpass: menigheten som administrativ enhet under ledelse av en sogneprest, underlagt et bispedømme, «på bunnen av den hierarkiske pyramide.»

Lumen Gentium er et kompromissdokument som, all positiv nytenkning til tross, gjen-

Ny-orientering for jesuittene
 Jesuittordenen vil innskrenke
 medlemmenes medbestemmelsesrett i
 ordensgeneralens avgjørelser, meddelte
 ordensgeneral Hans Peter Kolvenbach
 nylig i et brev rettet til verdens 27.000
 jesuitter.

Ordensgeneralens brev er et svar på
 de ca. 5.000 rapporter som i 1985 ble
 sendt til Roma om situasjonen i de for-
 skjellige jesuitterhus. Man hadde spesielt
 bedt om stillingtagen til den mer demo-
 kratiske lederstil som er blitt innført i de
 senere år. KATOLSK ORIENTERING

TAKK TIL PATER HILARION

Etter eget ønske legger pater
 Hilarion midlertidig sin lystig-skarpe
 penn på hyllen. St. Olav takker
 hjertelig for 5 års innsats. Som
 leserne til sin trøst vil se på bladets
 bakside, er det fremdeles noen som
 har et «Blikk på tiden».

Kapellet på Mariaholm – her fotografert utenom messetider – er det egentlige
 samlingspunkt på Mariaholm. Her samles alle til stillhet og bønn – uansett
 meningsforskjeller og heftige diskusjoner.

speiler spenningen mellom disse to syn på menigheten, og vår tid lider under spenningen og tvetydigheten i de kirkelige uttalelser. Den nye kirkelov av 1983 gjentar den juridisk-hierarkiske definisjon, men legger dog til at menigheten er «et visst fellesskap» av troende kristne. Lovens avsnitt om menigheten er stort sett en fastsettelse av sogneprestens oppgaver med en halvhjertet innrømmelse til opprettelse av rådsstrukturer «der det er tjenlig».

Pater Ruyter knyttet visjonene og drømmene om morgendagens kirke til de to

begrepene *communio* – fellesskapet og *ministerium* - tjeneste. Menigheten er det sted hvor kirken lever, «i sentrum for dens erfaring står forkynnelsen og feiringen av sakramentene, særlig eukaristien. Men menigheten er også det sted hvor tjenestene iverksettes, hvor hver enkelt kristen bidrar og er ansvarlig.» Det kan ikke gjentas ofte nok at *alle* har et kall til tjeneste, og at det er et mangfold av tjenester. Når det gjelder ledelsesfunksjoner i Kirken (prest og biskop), anbefalte pater Ruyter pave Leo den stores «modell»: «Han som er alles leder, bør velges av

alle.» Og føyet til for egen regning at «så lenge de troende ikke har noe å si på dette området, er alt snakk om medansvar og medbestemmelse et luftslott.»

Mange menigheter er i dag uten prest, «men de er ikke derfor uten ledere, og slike ledere burde kunne kalles og velges av sine medkristne til å påta seg den prestelige tjeneste... de burde kunne anerkjennes og ordineres av biskopen.» Oldkirkelig praksis og læren om det alminnelige presstedømme er grunnlaget for en slik nytenkning som bl.a. teologen Schillebeeckx har gjort seg til talsmann for. Menighetens tarv bør settes i sentrum, det personlige kall til tjeneste må utfylles av en «kallelse til tjeneste» fra den enkelte menighets side, altså en kirke bygget opp «nedenfra» og ikke en hierarkisk modell. I tråd med denne tankegang bør også de mange tjenester som legfolk i dag faktisk utfører i kirken, anerkjennes som kirkelige tjenester, som *ministerium*, og ikke bare slik kirkeretten fastslår den prestelige tjeneste og legmenns liturgiske tjeneste som akolytter, lektorer og diakoner. «At kvinner oppfatter denne lovgivning som diskri-

Pastoral omsorg for homoseksuelle

I et brev fra Troskongregasjonen til biskopene om «Pastoral omsorg for homoseksuelle» heter det bl.a.: «Kirkens embedsbærere må forsikre seg om at de homoseksuelle som de har ansvar for, ikke ledes vill ved synspunkter som står i sterk motsetning til Kirkens lære.» Brevet er undertegnet av Troskongregasjonens prefekt, kardinal Joseph Ratzin-

ger, og av dens sekretær, erkebiskop Alberto Bovono.

I brevet heter det at stadig flere mennesker i dag «øver et enormt press på Kirken for å få den til å akseptere homoseksualitet som noe som ikke representerer en 'uorden', og for å få den til å godkjenne homoseksuell praksis.» I den pågående diskusjon om homoseksualitet har man «gitt en allfor velvillig tolkning» av den homoseksuelle legning i

seg selv, «enkelte karakteriserer den som nøytral, altså hverken ond eller god, mens enkelte går så langt som til å kalle den god,» heter det i brevet. «Selv om legningen hos den enkelte homoseksuelle ikke er noen synd, så innebærer denne legning en mer og mindre sterk tendens rettet mot noe som er knyttet til et moralsk onde.» Ikke bare homoseksuelle handlinger, men også «selve legningen

20

minerende, synes både naturlig og riktig,» sa pater Ruyter. Kvinnenes vilje til delaktighet i menighetsarbeidet har aldri vært noe problem, i fremtiden trengs en nystrukturering hvor mennene må komme med på alle plan og være villige til å yde like meget.

«Jeg er klar over at for mange kirkeledere er de tanker jeg her har lagt frem uhyre provoserende og dypt skremmende fordi de utfordrer den tradisjonelle hierarkiske struktur. Men jeg tror vi må våge å se på disse forslag for å forbli trofaste mot Evangeliet og mot urkirkens tradisjon,» var pater Ruyters konklusjon.

Det sier seg selv at gruppesamtalene som fulgte de to foredrag var svært engasjerende og til dels hadde ganske høy temperatur: Her var det fritt frem for synspunkter og erfaringer. Lange rekker av forslag, idéer, tanker og erfaringer ble lagt frem av gruppelederne i plenum, men denne mengden til tross maktet man å samle trådene i følgende punkter:

1. Legfolket er rede og ønsker større ansvar og medbestemmelsesrett. Biskopen

må gi et tydelig mandat hvor rolledefinisjon er spesifisert. Legfolket må få opplæring etter behov.

2. Det må utlyses betalte stillinger for legfolk. Etter ansettelse kreves oppfølging. Det må opprettes et råd for ansatte i menigheten/bispedømmet. Det må være en enhetlig personalforvaltning.
3. Menighetene i bispedømmet bør deles opp i samarbeidsenheter, slik at ikke en prest «gror fast» i sin menighet, men av og til besøker andre menigheter. Enkeltmedlemmene i menigheten vil også ha fordeler av å bli kjent med medlemmer av andre menigheter.
4. Økonomi: Menighetsrådet må gi hele menigheten orientering om den økonomiske situasjon. Motivere til å gå inn for «privat» kirkeskatt, forslag: 1–1.5% av netto inntekt, i tillegg til den statlige kirkeskatt.
5. Informasjon: Det må være mer informasjon, innad og utad.
6. Målsetting: Det må utarbeides målsettingsplaner for/på alle områder.

Til slutt ble følgende hoved-

konklusjon trukket:

- A. Arbeidet som er skissert i punktene ovenfor må i gangsettes snarest.
- B. Et ad hoc pastoralråd nedsettes i løpet av et år (innen legmannsrådets høstmøte '87).
Mandat: Utarbeide prinsipiell målsetting for den katolske kirke fram mot år 2000.

Biskop Gerhard Schwenzer var oppmerksom observatør under hele høstmøtet. I sin avsluttende bemerkning – og takk – til møtet sa han at han fant mange av tankene som var fremmet i foredrag og debatt, interessante, og at han ville ta enkelte av forslagene opp under den kommende bispesynode. Han understreket også at «vi alle har et faktisk ansvar – sammen», og at ikke alt krever en formell ansvarsdelegering eller anerkjennelse «ovenfra».

Dermed ble sluttstreken satt for høstmøtet 1986, men neppe for debatten om visjoner og drømmer og hvordan de best kan settes ut i livet og tjene Guds sak. St. Olavs spalter står åpne for ansvarlig og konstruktiv høyttenkning om disse ting. ●

må sees som noe som faller utenfor den objektive orden.» Brevet sier at «intet ekte pastoralprogram må gi rom for organisasjoner hvor homoseksuelle ferdes sammen uten at de klart tar avstand fra homoseksuelle handlinger som umoralske.» I brevet heter det også at hvis man «ikke tar hensyn til Kirkens syn, hindrer man de homoseksuelle i å få den omsorg de trenger og fortjener.»

R.I.P.

Våre kjære medsøstre
SØSTER ANDREA WAAGENES

og

SØSTER STELLA SCHREUDER

døde den 1. og 7. januar.

De avdøde søstre anbefales

til de troendes forbønn.

ST. FRANCISKUS SØSTRENE

*Lever vi, så lever vi for Herren,
og dør vi, dør vi for Herren;
i livet som i døden hører vi altså
Herren til.*

Rom. 14,8

Prestevigsel på Island

21

På Island har det også vært prestevigsel i høst, og den nye prest, Stephen Borlaug, har norske røtter, skriver Torfi Olafsson, en av våre islandske venner:

Den 18. oktober i fjor ble Stephen Borlaug vigslet til prest i Kristi Konges Domkirke her i Reykjavik i nærvær av 11 prester og en for våre forhold meget tallrik menighet. Den pavelige nuntius i Norden, erkebiskop Henri Lemaitre foretok vigselen, da vår egen biskop Frehen på den tid lå på dødsleiet.

Stephen ble født den 27. juni 1952 i Whitehall i staten New York i USA. Hans bestefar var norsk innvandrer, en søster av bestefaren flyttet til Island som ung, og hun og noen andre slektninger var til stede ved prestevigselen. Stephen var seksten år gammel da han gikk over til den katolske kirke, etterhvert modnet prestekallet i ham, og han tilbød biskop Frehen å studere «til prest for Island», et tilbud biskop Frehen mottok med stor glede. Fra 1980 til høsten 1985 stu-

derte han ved St. Patrick's Seminary i Thurles i Irland, mottok så diakonvielsen og drog til Hamburg for sitt «practicum».

Stephen har vært her på Island flere ganger og har allerede mange venner i landet. Og de mange som var møtt frem til prestevigselen var glade over å kunne ønske den nye «landnåmsmann» fra Norge velkommen til Island, skjønt han kom litt senere enn våre forfedre gjorde.

Vatikanets katter!

Signora Lidia som har tatt hånd om femti villkatter i Vatikanområdet og gitt dem mat, ble før jul nektet å fortsette med sin spesielle misjonsvirksomhet. Det forlyder nå at signora Lidia vil appellere til paven for å få forbudet omstøtt.

CATHOLIC HERALD

Finland får kvinnelige prester
Den evangelisk-lutherske kirke i Finland har besluttet å gi kvinner adgang til preste-embetet. Ved en avstemning på kirkemøtet i Åbo nylig stemte 87 representanter for og 21 imot. Kirkeloven skal godkjennes i Riksdagen og stadfestes av republikkens president. Lovendringen kan derfor trolig først bli gjort gjeldende fra begynnelsen av 1988.

NØP

Ikke lett å være kvinnelig prest
I en undersøkelse foretatt blant kvinnelige ordinerte prester i Den reformerte kirke i USA, fremgår det at 61% ikke får fast jobb. Hele 72% får dårligere betalt fordi de er kvinner. 39% av de kvinnelige prestene føler seg seksuelt trakassert på arbeidet, mens 66% mener det ikke blir satt pris på deres evner. Det er nå nærmere 1500 kvinnelige prester i Den reformerte kirke i USA, mot 400 i 1979.

NØP

HUN HAR NÅDD MÅLET!

Franca Busi var tidlig klar over at hennes liv måtte arte seg som en eller annen form for hjelp til medmennesker.

Hun utdannet seg til fysioterapeut og arbeidet ved det kommunale sykehuset i Bologna. Men etter noen år der, erfarte hun en så sterk lengsel etter å kunne yte også en mer åndelig assistanse at hun flyttet til Assisi. Hun tok kontakt med Det teologiske institutt der som er tilknyttet Lateranuniversitetet i Roma, og fant at der kunne det bli studier slik hun ønsket.

Det ble harde år med arbeide ved siden av for å greie økonomien. Men alt etter noen år vakte hennes avhandlinger velvillig oppmerksomhet, og dagen kom da de avsluttende studier var fullført på linje med de mannlige prestekandidater. Hun visste imidlertid at dette var ikke nok, og det ble så tre års spesialstudier ved Lateranuniversitetet i Roma hvor hun valgte moralteologi. Hennes skriftlige arbeider vakte nok interesse på flere hold, i dag er hun professor

ved Det teologiske institutt i Assisi.

– Jeg ønsket meg tilbake til Assisi, dette knutepunktet for alle verdens nasjoner og religioner. Her håper jeg å bli for godt, og arbeidet med å være med på å forberede for tiden 140 studenter til prestegjeringen gir meg en usigelig stor glede.

– *Ingen vanskeligheter som kvinnelig professor?*

– Snarere tvert imot. Mange av de mannlige studentene her oppsøker meg, jeg tror på grunn av den innflytelse og de råd jeg kan gi dem, og som kan være noe annerledes enn det de ellers får. Det gjelder også deres mer private liv og holdninger til livet utenfor seminaret.

– *Er neste skritt å bli ordinert til prest?*

– Absolutt ikke. Det har aldri vært mitt kall. Nei, jeg mener at i den stillingen jeg nå har, får jeg utnyttet alle de evner og kunnskaper jeg har, der er kanskje faktorer som har vært savnet tidligere. Vi kvinner bør forberede oss meget grundig på det vi kan tilføye de teologiske miljøer uten tanke på konkurranse med mannlige teologer.

Det kan tilføyes at den typisk italienske elskverdighet og naturlige sjarmerie også er meget nærværende hos denne dyktige representant for kvinnelige teologer.

K. R.

TIL VÅRE ABONNENTER

Postgiroblankett for innbetaling av abonnementsavgift for 1987 er vedlagt dette nummer av bladet. Siden «ileggingen» foregår maskinelt, ber vi de av våre abonnenter som allerede måtte ha betalt eller som får fri- eller gaveabonnement, om ikke å oppfatte blanketten som utidig purring.

P.S. Adresseringen av bladet skjer heretter «pr. data», og vi ber våre abonnenter om å være overbærende med eventuelle «glipp og glapp» frem til systemet er innarbeidet.

N.B. Ved betaling for gaveabonnement vennligst oppgi mottagers navn og adresse.

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
JANUAR	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30	
	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
28. Thomas Aquinas, prest og kirkelærer. Hebr. 10, 11–18. Mk. 4, 1–20.	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> :	10.45
	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69	9.15	10.30
29. Ferial. Hebr. 10, 19–25. Mk. 4, 21–25.	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 10.00	
	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 10.00	11.00
30. Ferial. Hebr. 10, 32–39. Mk. 4, 26–34.	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
31. Johannes Bosco, prest. Hebr. 11, 1–2. Mk. 4, 35–41.	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> :	11.00
	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
	Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45
	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
	Hamar	Torvggt. 113	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> :	11.00
	Hammerfest	Salsgt. 52	19.00	11.00
	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
	Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00	
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 63 696	<i>sønd.</i> :	11.00
	Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00
	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 72 31 95		
	Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00
	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381		
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779		
	Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
	<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. 81 856		
	<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. 81 855		
	Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>sønd.</i> :	18.00
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550		

FEBRUAR

1. 4. alm. søndag
Herrens fremstilling i templet
Mal. 3, 1–4,
Hebr. 2, 14–18.
Luk. 2, 22–40.
2. Ferial. Hebr. 11, 32–40
Mark. 5, 1–20.
3. Blasius, biskop og martyr.
Ansgar, biskop.
Hebr. 12, 1–4.
Mark. 5, 21–43.
4. Ferial. Hebr. 12, 4–7.
Mark. 6, 1–6.
5. Agathe, jomfru og martyr
Hebr. 12, 18–19, 21–24.
Mark. 6, 7–13.
6. Paul Miki, prest, og lidelsesfeller,
martyrer i Japan.
Hebr. 13, 1–8.
Mark. 6, 14–29.
7. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Hebr. 13, 15–17, 20–21.
Mark. 6, 30–34.
8. 5. alm. søndag
Jes. 58, 7–10, 1.
Kor. 2, 1–5.
Mt. 5, 13–16.

EKTESKAPSDIALOG PÅ MARIAHOLM 6.—8. MARS

For fem år siden begynte medlemmer av den lutherske kirke i Norge et ekteskapsprogram bygget på idéer fra den katolske presten Gabriel Calvert. Slik «ekteskapsdialog» som programmet kalles, har vært til inspirasjon og oppmuntring for tusenvis av gifte par i forskjellige deler av verden. 6.—8. mars blir det ekteskapsdialog (på engelsk) for katolikker på Mariaholm, ledere blir et team av tre ektepar og en irsk prest. Interesserte kan henvende seg til:

p. Michael Bradley O.M.I., St. Svithuns Kirke
Dronningensgt. 8, 4000 Stavanger

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
9. Ferial. 1. Mos. 1, 1—19. Mark. 6, 53—56.	Lillestrøm <i>St. Magnus kirke</i>	Romeriksgt. 1 Tlf. 71 28 85	9.00	10.30
10. Ferial el. Scholastica, jomfru 1. Mos. 1, 20—2—4a. Mark. 7, 1—13.	Molde <i>St. Sunniva kirke</i>	Parkvn. 25 Tlf. 51 467		11.00
11. Ferial el. Vår Frue av Lourdes. Jes. 66, 10—14c. Joh. 2, 1—11.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. 51 038		17.00
12. Feial. 1. Mos. 2, 18—25. Mark. 7, 24—30.	Narvik <i>Kristi Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. 41 634		18.30
13. Ferial. 1. Mos. 3, 1—8. Mark. 7, 31—37.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. 20 72 26	lørd. : 19.00 sønd. : 9.30	11.00
14. Kyrillos, munk, og Methodius, biskop. 1. Mos. 2, 9—24. Mark. 8, 1—10.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. 67 23 83	19.00	11.00
15. 6. alm. søndag Sir. 15, 15—20. 1 Kor. 2, 6—10. Mt. 5, 17—37.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. 43 07 71	9.00 18.30	11.00
16. Ferial. 1. Mos. 4, 1—15. Mark. 8, 11—13.	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. 50 91 91	9.00	
17. Ferial el. Servitterordenens syv grunnleggere. 1. Mos. 6, 5—8. Mark. 8, 14—21.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. 15 38 90	9.00	11.00
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. 64 18 20	lørd. : 18.00 sønd. :	10.00
	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Sverresgt. 26 Tlf. 50 793	lørd. : 18.00 sønd. :	11.00
	Stavanger <i>St. Svithun</i> <i>Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. 52 55 34 og 52 58 09	lørd. : 19.00 norsk messe sønd. : 9.30 engelsk messe : 11.00 høymesse : 18.00 fransk messe	
	Stord <i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i> <i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i> <i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. 84 277	lørd. : 19.00 sønd. :	11.00
	Trondheim <i>St. Olavs kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. 52 12 14	9.00	11.00
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Sandefjordsgt. 1 Tlf. 11 949		11.00
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. 51 25 10		Etter avtale
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Nørvesund Tlf. 37 558	lørd. : 17.00 sønd. : 8.30	11.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen ^{9/1}

Ullevålvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Neste nummer utgis 17. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. (02) 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 165,— pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

!SALG!

FRA 20. JAN.

**BØKER
PLATER
KASSETTER**

**noen få
krybbefigurer
og staller**

Mand.—fred.
9.30—16.30

Torsd. 9.30—17.30

Lørd. 9.30—13.30

Tlf. (02) 20 72 48

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 66 59 00 — SERVICE (02) 66 58 60 — 66 58 62

FORBIKRINGSAKTIESELSKAPET LYVFORSIKRINGSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

MYRVOLD TRE

Bygningsarbeider

Produksjon

VERKSTED:

Brannvaktvn. 5

Tlf. 15 34 82

Salg

UTSALG:

Grefsenvn. 105

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt

SATS + PASTE A/S

Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10

Tlf.: (02) 30 04 16 — 30 84 53

Blikk
på tiden

Nyttårstanker

En av mine yndlingsonkler (de tror alle de er den eneste!) har en tradisjon jeg setter pris på: Hvert år, på nyttårsaftnen, skriver han et langt brev til ett menneske som det året har betydning for ham, det være seg en kjent eller ukjent. På årets siste dag setter han seg så ned for å meddele vedkommende dette.

Jeg har ham litt mistenkt for også å gjøre dette for egen del. Fordi det gir en enestående anledning til å filosofere en smule over hva som er vesentlig her i livet.

Dessuten er de fleste av oss svært så raske til å finne ut hvem vi iallfall ikke ville ha skrevet til, dem vi rett og slett ikke kan fordra, eller for å si det litt snillere – dem vi forsøker å holde på avstand eller rett og slett overse.

Det er blant andre disse våre medmennesker som bestandig har noe å klage over. Som ikke før vi har fått sagt: «Hvordan har du...» kaster seg ut i all verdens jeremiader. Når jeg

oppdager et slikt eksemplar av arten på gaten, har jeg en tendens til å gå over på et annet fortau.

Hvis man da ikke besinner seg og spør seg selv om ikke kanskje også du selv er en av dem man helst unngår å støte på. En av dem som aldri har hørt en annen bryte ut: «jeg er så glad du er til»!

Slike ord kan man leve lenge på, de er gledesskapende. Og da er det ikke så farlig om vi ikke svarer til det bilde vi gjerne vil passe inn i. Blant de vellykkede, de fremgangsrike, de som «er» noe.

Jeg er så glad fordi du er til, fordi du er deg.

Det er til et slikt menneske min onkel skriver.

Egentlig – når vi tenker oss om – er det igrunnen ikke flest av dem som gir oss litt glede? Ved sine smil, sin penn, sitt nærvær, sin lytten. Og teller ikke disse mer i vektskålen enn de som forsurer vår tilværelse, og ganske sikkert sin egen, ved bare å være negative? «Det er aldri gleden som har skadet livet» skrev Magne Skjæraasen en gang. Tvertimot – glede skaper liv, glede gjør levende.

Hvem har i dette år som nettopp er gått over i historien, gitt meg litt av denne livseleksir? Er det ikke de som slo ring rundt meg da livet gikk meg i mot? De som ikke slo hånden av meg selv om jeg muligens kan ha skuffet dem? De som sa «Vi trenger deg» og gav meg motet tilbake? Det er dere jeg skriver til.

Jeg så et julespill fremført av barn i år. De hellige tre konger hadde latt sitt gull, sin røkelse og myrra bli liggende hjemme, og kom istedet med melk, varme ulltepper og medmenneskelighet til Jesusbarnet.

Det er en stor kunst i rette øyeblikk å gi en annen hva han trenger. Det krever av oss at vi setter oss i den annens sted. Det er ikke alle gitt. Som regel gir jeg det jeg tror den annen trenger. Sant nok, av og til er det midt i blinken. Det kan være ren flaks, men også fordi vi kjenner oss igjen i den annens situasjon og kan møte ham eller henne som medmenneske.

Våre erfaringer, både de gode og de mindre gode, har lært oss at vi enda har et godt stykke igjen før vi har vunnet frem til «hjertets visdom». Med hjertets visdom tar man ikke feil. Da vet man hva den annen har behov for. Ellers kan våre aller beste intensjoner ofte føre oss på ville veier. Denne visdom kan vi ikke gå på kurs for å lære. Det er livet selv som møysommelig og ofte nådeløst former oss underveis.

Et nytt år ligger foran oss med sine muligheter og også med sin mangel på muligheter for mange av våre medmennesker. Men vi kan alle være med på å skape litt glede, litt omsorg. Ganske enkelt ved å strekke ut en hånd og si: «Jeg er så glad fordi du er til».

Eller kanskje, som min onkel, sette seg ned og skrive det. Til Deg.

Mater Olava